

N:o 41.

Af Herr Jan Magnusson m. fl.: Angående underdånig skrifvelse rörande den till nämndemän af statsmedel utgående ersättning, m. m.

Under nästlidne riksdag väckte undertecknad, Jan Magnusson, motion derom, att anslaget "tingsgästningspenningar" måtte *höjas* och utgå med 50 kronor till hvarje tjänstgörande nämndeman, samt anslagen: "för genom nya strafflagens införande nämnden frångångna bötesandelar" och ersättning till nämnden i Kopparbergs län för förlorad "inkomst genom extra grufvuhjelpens upphörande" måtte indragas. Med anledning af denna motion föreslog Stats-Utskottet i betänkandet N:o 15 punkten 2, att Riksdagen måtte aflåta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes låta tillse och utreda, dels huruvida icke den nämnden nu af statsmedel tillkommande ersättning är otillräcklig, dels ock om en ökad godtgörelse bör utgå af statsmedel eller bestridas af kommunerna, samt om ersättningen bör utgå med ett för hvarje nämndeman lika belopp eller afpassas efter den olika tunga, som på olika orter är med detta uppdrag förenad. Detta Utskottets förslag blef bifallet af Andra Kammaren men afslaget af den Första, hvarigenom frågan för den gången förföll. Men anledning deraf anhålla vi, att för denna fråga få ytterligare påkalla Riksdagens uppmärksamhet.

De skäl som anfördes för afslag på Stats- Utskottets ofvanberörda hemställan voro: att nämndemansbefattningen medförde så stor heder att någon högre ersättning, än den nu utgående, icke vore behöflig; att någon svårighet ej förefunnes att få dugliga nämndemän; att det föreslagna ersättningsbeloppet, 50 kronor, i alla fall vore för lågt för ernäendet af det dermed afsedda ändamål; att godtgörelsen ej borde utgå med lika belopp till hvarje

nämndeman; och att en sådan högre ersättning ej borde bestridas af staten, utan af kommunerna.

Det måste förefalla högst märkligt, att tvenne så diametralt motsatta skäl: att nämnden ej bör åtnjuta någon högre godtgörelse, och att den föreslagna förhöjningen vore för låg, skulle behöfva användas för att bevisa det ingenting i detta fall behöfver göras. När hörde man i andra frågor en för lågt föreslagen godtgörelse eller aflöning anföras såsom skäl *emot* en förhöjning deraf? Lika haltande synes oss det påståendet vara, att den nämndemansbefattningen åtföljande hedern är en tillräcklig ersättning, ty om detta argument vore riktigt, skulle det väl åberopas vid löneförhöjning och löneroglering för Häradsrätternas ordförande samt andra embets- och tjänstemän, hvilkas befattningar obestriddigt medföra större heder än nämndemännens. Tvärtom åberopas ofta, att en högre tjänstebefattning fordrar en deremot svarande högre aflöning. Men hvarför skall ej denna regel få gälla äfven för nämndemän, utan att de, och endast de, skola i den *stora hedern* hafva en tillräcklig ersättning för deras resor, tidspillan och traktamente vid tingen, vägsyner m. m. Det är möjligt att på sina ställen någon svarighet, att få dugliga nämndemän ännu ej visat sig, men — efter deupplysningar vi erhållit från skilda håll, att sedan tingsens sammanträden blifvit flera än förr, nämndemännen ej tjena så länge — utan förr taga afsked, skall nog möjligheten att erhålla skickliga personer minskas i den mån de dugligaste tjänat sina 2 år och sedan ej låta omvälja sig. Beträffande formen för ersättningens utgående, antingen såsom traktamentsersättning, lika till alla nämndemän, eller såsom reseersättning i förhållande till den större eller mindre väglängden till tingsstället, är i ofvanberörda motion till nästlidne Riksdag, N:o 91, påpekadt och erkänt att det senare vore riktigast, ehuru reseräkningarnes kontrollerande och betalning medför flera besvär om den dertill erforderliga summan ej kan på förhand beräknas och ehuru motioner derom blifvit vid föregående riksdagar afslagna. Derigenom har man trott, att en ökning och rättvisare fördelning af tingsgästningspenningarne såsom ersättning för underhåll vid tinget, hvartill de ursprungligen varit afsedda, skulle i sammanhang med ofvanberörde tvenne anslags indragning, lättare vinna Riksdagens bifall, helst derigenom ej föreslogs någonting nytt utan endast reglerandet af ett förut befintligt anslag. Tingsgästningspenningarne utgingo, i sammanhang med lagmans- och häradshöfdingeräntan, af tingslagens invånare efter matlag, ända till dess genom Kongl. kungörelsen den 11 Mars 1841 bestämdes, att de skulle utgå af statsmedel. Derigenom är ju af statsmaktrna erkänt,

att nämndemansbefattningen utgör en statens angelägenhet. Hvad deremot vägsyner beträffar, så anse vi att besväret dermed bör godtgöras af dem som underhålla vägen, nemligen kommunerna.

Angående nämndemännens befrielse från krono- och hållskjuts, så har den komité, som haft att uppgöra förslag till skjutsväsendets ordnande, föreslagit, att denna befrielse skall upphöra, och detta med rätta, ty derigenom vinnes en större reda i skjutsväsendet. Denna indirekta ersättning faller ännu ojemnare än tingsgästningspenningarne och bötesandelarne, ty den lär vara så olika på olika orter att då några nämndemän derigenom få en högst obetydlig, få andra en tillräcklig och åter andra en för stor ersättning för de med befattningen förenade besvär. För hela riket representerar denna befrielse en icke så obetydlig summa, hvadan en direkt ersättning för densammas upphörande är både rättvis och billig.

Då vi anse det vara alldeles nödvändigt att någonting göres för att motverka allt för täta ombyten af nämndemän och institutionens deraf följande försämring, vilja vi ej strängt hålla hvarken på godtgörelsens storlek, under hvad form den utgår, eller om den skall till en del utgå af staten och till en del af kommunerna, blott det hufvudsakliga syftmålet — en ökad och rättvisare fördelad ersättning — derigenom ernås. De särskilda anslagens sammansläende till ett enda, och detsammas fördelning emellan nämndemännen efter den i medeltal beräknade väglängden till tingsstället från de olika kommunerna, hvilket efter infordrade uppgifter från tingslagen torde kunna göras, anse vi vara lämpligast, emedan ersättningen derigenom blefve rättvisare fördelad än den för närvarande är och utbetalningen deraf förenad med ringa besvär. För att i detta fall vinna likställighet mellan stad och land, kunde ju af statsmedel lemnas samma ersättning till rådstufvurätternas bisittare som till häradsrätternas. De förstnämnde torde i allmänhet ej behöfva uppoffra mera tid än de sistnämnde, och då de ej behöfva göra några resor till tingsstället, torde, äfven om deras tid värderas högre, skillnaden i det med dessa befattningar förenade besvär vara liten eller ingen. Skulle äfven städerna behöfva betala något mera än landet, så är fördelen af Rättens oftare sammanträden så stor, att den i mer eller mindre mån motsvarar den större kostnaden.

På grund af hvad vi här ofvan anført, äfvensom af motiveringen i den vid föregående riksdag under N:o 91 väckta motion, till hvilken vi bedja få hänvisa, anhålla vi få föreslå hvad Stats-Utskottet i anledning af nyssberörda motion hemstälde, nemligen:

att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta tillse och utreda, dels huruvida icke den nämndemän nu af statsmedel tillkommande ersättning, hvilken, så vidt den är till vissa bestämda penningebelopp fastställd, borde från ett anslag utgå, numera är otillräcklig, dels ock om den godtgörelse, som derutöfver må böra för nämndemansbesväret anvisas, bör utgå af statsmedel eller om den bör af kommunerna bestridas; lärande dervid jemväl böra undersökas, efter hvilka grunder ersättningen lämpligast bör beräknas, om den nemligen bör till större eller mindre del utgå med ett för hvarje nämndeman lika bestämdt belopp, eller kunna till sin helhet eller delvis afpassas efter den olika tunga, som inom olika orter är med ifrågavarande uppdrag förenad.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1878.

Jan Magnusson.

J. August Sjö.

Sven Andersson.

Wilh. Farup.

Olof Olsson i Olebyn.

Carl Ekman.
